

Vezetői program

Bevezetés

Abraham Maslow szükséghierarchiáról szóló elméletében írta le, hogy az ember az alapvető biológiai szükségletek kielégítése után kezd el foglalkozni a magasabb szintű motivációival¹, de az önmegvalósításhoz elengedhetetlen a magasabb szintű szükségletek kielégítése. Az esztétikai és az önmegvalósítási szükségletek közé tartoznak a művészetek és azok oktatása, gyermekekkel való megismertetése is. Nincs értelme kenyér és kenyér között választani: mindkettő elengedhetetlen egy 21. századi, testileg és lelkileg egészséges, kiegyensúlyozott ember neveléséhez.

A modern világ felgyorsulása mára olyan szintet ért el, ami nagy aggodalomra adhat okot. Homo sapiensből lassan digitális lényekké válunk², a bináris világ térhódítása nem egyszerűen az igazítól, a realitástól való elszakadást jelent(het)i, hanem – gyermekek, kiskorúak esetében legfőképpen – úgy mérgezi meg az életüket, hogy sokszor észre sem veszik, sőt kinevetik azt, aki erre felhívja a figyelmet. Az oktatási rendszerben is jelen van a digitális kompetencia, a koronavírus-járvány következtében megnőtt az online platformok jelentősége is, a papír alapú rendszereket pedig részben vagy teljes egészében felváltja az e-rendszer. Ezeknek kétségkívül nagyon sok haszna van, de sajnos rengeteg háttulütője is. Döbbenetes kutatási eredményekről számol be Jonathan Haidt *A szorongó nemzedék* című könyvében, amelyben kimutatja, hogy a mobiltelefonok 2010-es megjelenése az oka a fiatalok körében megnövekedett pszichés problémáknak: drasztikus mértékben emelkedett a depresszió, az ADHD, a szorongás, valamint a különböző típusú önsértések száma.³ Ezért is volt üdvözlendő a mobiltelefonok használatának korlátozására vonatkozó rendelet hatályba lépése⁴, de éppen a probléma nagysága, a helyzet valódi súlyának nem látása, elbagatellizásása folytán kevésbé volt hatékony, még ha pozitív változások valóban történtek is azóta.

A művészetoktatás olyan terület, amely segítséget tud nyújtani a túldigitalizációval szemben. Aki művészetet tanul, az kilép a pörgő világból, és nem a megszokott módon keres

---

¹ Atkinson, Rita L. et al. (2001): *Pszichológia*. Osiris Kiadó, Budapest, 395-396. o.

² Harari, Yuval Noah (2020): *Sapiens*. Animus Kiadó, Budapest.

³ Jonathan Haidt (2025): *A szorongó nemzedék*. Corvina Kiadó, Budapest.

⁴ 245/2024 (VIII. 8.) Korm. rendelet

kikapcsolódást és egyben fejlődést jelentő tevékenységet. A zenével, a tánccal vagy a képzőművészettel való megismerkedés segíti a valódi értékek megismerését, általuk képessé válik az ember megkülönböztetni az értékeset az értéktelentől, a fenségeset a hitványtól. A folyamatos külső, tanári kontroll internalizálódik, a gyerekeknek fokozódik az önismerete, valamint kialakul az igényessége saját magával szemben. A művészetoktatás emellett a rendszeres gyakorláson keresztül kitartásra és önfejlesztésre is tanít, ami ellensúlyát jelenti a modern világban népszerű „ha nem működik, eldobom és veszek másikat” elvnek.

A művészeti iskola egy, az általános vagy a középiskolánál jóval kevesebb tanulót magában foglaló intézmény, amely mint közösség is nagyszerű lehetőséget teremt. A gyermekek számára meghatározó a (kortárs) csoport, a közösség, amely körülveszi őket: ha a gyermek társai nemes dolgokkal foglalkoznak, akkor számára is jóval kisebb az esély arra, hogy veszélyesebb vizekre evezzen, hiszen mind értelmileg, mind érzelmileg színvonalas ingerekkel találkozhat.

Helyzetelemzés

Művészeti iskolánk a Bonyhádi Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola tagintézményeként működik, tanulói elsősorban a kb. 13.000 fős Bonyhádról és a kb. 1.700 fős Kakasdról kerülnek ki, de járnak hozzánk a környező egyéb településekről is, pl. Aparhantról, Hidasról, Tevelről, Zombárról, Mecseknádasdról, Szekszárdról, Cikórol, Pécsváradról.

Az iskola három aktív művészeti ága (zeneművészet, táncművészet, képző- és iparművészet) közül a zeneoktatásnak van a legnagyobb hagyománya. Állami zeneoktatás 1960 óta van Bonyhádon. Az adminisztráció és az oktatási helyszín tekintetében sok változás történt az évtizedek folyamán, de maga az oktatás mindvégig folyamatos volt. Kezdetben a szekszárdi Liszt Ferenc Állami Zeneiskola fiókintézeteként működött az iskola, 1970-ben önállósodott, a bonyhádi tanácshoz csatolták, majd hat évvel később a Vörösmarty Általános Iskolához került. 1995-től 2008-ig, a BONI (Bonyhádi Oktatási és Nevelési Intézmény) megalakulásáig részleges önállóságra tett szert, majd általános iskolákkal, óvodákkal és egy gimnáziumi évfolyammal összevonva a BONI-ban működött az intézmény. A legutolsó változások 2013-ban és 2017-ben történtek a KLIK (Klebelsberg Intézményfenntartó Központ) létrejöttével, illetve az adott rendszer átszervezése következtében: a Bonyhádi Általános Iskola Bartók Béla Alapfokú Művészeti Iskolája jelenleg a Tamási Tankerületi Központ mint fenntartó alá tartozik

közös igazgatású köznevelési intézményt alkotva két általános iskolával (Bonyhád – székhely, Kakasd) és egy gimnáziummal.

A zeneművészeti ág mellé legkorábban a táncművészet, azon belül is a néptánc sorakozott fel. 1996 januárjában lett iskolánknak bonyhádi néptánc tagozata, melynek vezetője azóta is Steiner Józsefné Merész Konrád-díjas pedagógus, aki jelenleg már mint nyugdíjas óraadó tanít nálunk, és aki mellé a tavalyi tanévtől egy fiatalabb kolléga is csatlakozott, hogy az utánpótlás biztosításáról gondoskodjon. 2008-ban, az akkorra már Kiválóra Minősített Alapfokú Intézményben néptánc tagozatunk kibővült a székely hagyományokkal rendelkező, kakasdi telephelyű néptánc tagozattal is.

Moderntánc- (korábban modern-kortárstánc) és társastáncoktatás a 2003–2004-es tanévben indult el az iskolában. Társastáncra az utóbbi években nem volt elég jelentkező, ezért szünetel, de a moderntánc szak nagyon népszerű. Csakúgy, mint a képző- és iparművészeti ág, azon belül is a grafika és festészet tanszak, amely 2010-től van jelen az iskolában. (Az alapfokú művészetoktatás képzőművészeti ágának alapprogramja a következő tanévtől módosul, többek között az elnevezések változni fognak, de jelenleg még ezek a nevek vannak érvényben.)

Alapítóokirat-módosítással megnyílt a lehetőség a szín- és bábművészeti ág, azon belül is a színjáték tanszak előtt 2021-ben, de első évben nem volt elég jelentkező, utána pedig távozott az iskolából az a képesítéssel rendelkező pedagógus, aki a vállán vitte volna a tanszakot.

Képzési kínálat és eredmények

Intézményünkbe 400 gyerek jár, közülük 44-en kétféle művészeti képzésre, ketten háromféle művészeti képzésre. Tanulóink művészeti ágankénti megoszlását az 1. táblázat tartalmazza.

Művészeti ág	Tanszak	Létszám (fő)
Zeneművészet	zongora	49
	fafúvós (fuvola, furulya, klarinét, szaxofon)	37
	rézfúvós (trombita, kürt, tenorkürt, harsona, tuba)	21
	vonós (hegedű, gordonka)	36
	ütő	4
	népzene	37
	magánének	17
	elektroakusztikus	9
	szolfézs	12
	összesen:	222
Táncművészet	moderntánc	90
	néptánc	59
	összesen:	150
Képző-és iparművészet		77
Művészetoktatás összesen:		448

1. táblázat Művészeti ágak szerinti tanulólétszám

Mindhárom jelenleg működő művészeti ágban szerteágazó oktatást biztosít az iskola. A képző- és iparművészeti ágból ugyan egyedül grafika és festészet tanszak van jelen az intézményben, de ez már önmagában is változatos oktatási szintér. Számos képzőművészeti technikát sajátítanak el a gyermekek készség szinten: megismerkednek többek között az akvarell, a pasztell, a linómetszet, a papírmetszet, a viaszkarca, a tempera, a tollrajz vagy a kollázs technikával. Minden évben tartanak kézműves vásárt, rendeznek az alkotásaikból kiállítást az iskola aulájában (az oktatás a székhely intézmény épületében zajlik). A tanévek folyamán végig helyi, országos és nemzetközi grafikai versenyeken, pályázatokon szerepelnek jó eredményekkel a növendékek. Emellett évente tanulmányi kiránduláson is lehetőségük van részt venni a tanulóknak, elsősorban Budapestre utaznak, de ebben a tanévben – a Vasarely-évforduló okán – Pécsre is ellátogattak.

A modern tánc oktatása szintén a székhelyen folyik, a külön erre a célra kialakított két táncteremben, melyeket híres táncosokról, Martha Grahamról és Lábán Rudolfról neveztek el.

A moderntánc tagozat bő két évtizedes fennállása alatt országos hírnévre tett szert, rendszeres résztvevői a hagyományokkal rendelkező táncversenyeknek (pl. Országos Modern-, Kortárstánc Tanulmányi Verseny; Országos Táncművészeti Fesztivál; Apáczai Táncfesztivál), ahonnan kitűnő eredményekkel térnek haza. A tanszakon tanító pedagógusok önmagukat és a szakot is folyamatosan fejlesztik: továbbképzésekre járnak, városi performance-okat, flashmobokat szerveznek, nagy érdeklődésre számot tartó, saját táncos előadásokkal, koreográfiákkal jelennek meg a városi művelődési ház színpadán. Egyik teljes állású moderntánc pedagógusunk idén és a következő tanévben szülési szabadságon van, de magas színvonalú munkát végeznek helyettesei is. A moderntánc tagozat munkáját a tankerület támogató hozzáállásán túl az ART-KONTAKT Bonyhádi Kortárstánc Egyesület is támogatja.

A modern táncművészet mellett ugyanilyen fontos a hagyományok ápolása a tánc területén, melyre a néptánc a legalkalmasabb forma. A 2019-ben arany minősítést szerzett bonyhádi tagozatunkon a gyerekek moldvai, rimóci, széki, sárközi, kalocsai, somogyi, nyárádmenti és kalotaszegi táncokat, népi játékokat tanulnak, és mind a néptánc, mind a folklórismeret órákon megismerkednek a népszokásokkal, emellett helyi és környéki rendezvényeken lépnek fel. A tánccsoportok munkáját a Völgység Néptánc Egyesület is segíti. A kakasdi néptánccsoport szintén rendszeres résztvevője Kakasd és a környéki kistelepülések rendezvényeinek, valamint jó eredményeket érnek el fesztiválokon és versenyeken. Az előző tanévben ők is részt vettek a rangos Apáczai Táncfesztiválon. A növendékek Kárpát-medencei táncokat tanulnak, az egyszerű népi játékoktól a legbonyolultabb erdélyi forgós-forgatós táncokig. A kakasdi néptáncoktatásban kiemelt szerepet kap a játszva tanulást segítő „Így tedd rá!” módszer. Tevékenységük összefonódik a Sebestyén Ádám Székely Társulat munkájával.

Jellegéből adódóan a zeneoktatás képzési palettája a legszínesebb, de még annál is színesebb, mint számos más zeneiskolában, hiszen nemcsak a klasszikus zenei ág képviselteti magát, hanem a népzene és az elektroakusztikus zene is. Ez egyrészt azért fontos, mert a hagyományok ápolása még egy további pilléren nyugszik, a népzene tanszak és a néptánc tanszak között tanulói átfedések vannak és az iskola oktatói gárdáján belül szorosabb együttműködésre ad lehetőséget, másrészt – az elektroakusztikus zenei képzés által – hidat képzünk a klasszikus zenei értékek és a modern kori igények között.

A klasszikus zenei képzésben furulya; trombita, vadászkürt, tenorkürt, harsona, tuba (rézfúvós tanszak); klarinét, szaxofon, fuvola (fafúvós tanszak); ütőhangszerek (akkordikus tanszak); zongora (billentyűs tanszak); hegedű, gordonka (vonós tanszak) és magánének

(vokális tanszak) közül választhatnak a gyerekek. A népzenei képzés népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő (vonós és tekerő tanszak), citera (pengetős tanszak) és népi ének (vokális tanszak) szakokat tartalmaz. Az elektroakusztikus zenében elsősorban klasszikus szintetizátor, illetve szintetizátor-keyboard szakra lehet jelentkezni, de akár a számítógépes zenében is elmélyedhetnek a diákok. Mindegyik képzést megalapozza, illetve kiegészíti elméleti oktatás: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, valamint az együttzenélés örömét nyújtó kamarazene és zenekar tárgyak.

A zeneművészeti ágban is csaknem minden tanszakon szép eredmények születtek és születnek folyamatosan. Tanulóink rendszeresen fellépnek növendékhangversenyeken, karácsonyi koncerteken, tematikus hangversenyeken, kiállítás-megnyitókon, könyvbemutatókon, helyi rendezvényeken, fesztiválokon, találkozókön, versenyeken – megyei, regionális, országos és nemzetközi szinten is. Tanáraink évente egy alkalommal sok érdeklődőt vonzó tanári koncertet adnak a bonyhádi Vörösmarty Mihály Művelődési Központban.

A zeneművészeti ágon saját versenyeket is szervezünk. Több mint három évtizedes hagyománya van az évente megrendezésre kerülő Tolna Megyei Szolfézsversenynek, melyet néhány éve a régió szolfézsstanárainak közös, általunk szervezett szakmai napján és folyamatos szakmai konzultációkon kinyilvánított igénye alapján Tolna Vármegyei SzolfézsTalálkozóvá neveztünk át, hogy a versenyhelyezések szigorúságát felváltssuk a jobban motiváló minősítéses rendszerrel. Huszonöt éve indult el a Tolna Megyei Kamarazenei Találkozó, amelyet tizenöt éve váltásban rendeztünk meg a Tolna Megyei Vonós Versennyel, és amely két versenyt négy évvel ezelőtt összevontunk a kisebb jelentkezőszám miatt. Ugyanezért idén már nem is szerveztük meg, hanem helyette egy házi kamaraversenyt tartottunk, amelyet terveim szerint hagyományossá szeretnénk tenni, és kiemelni az iskola falai közül. 2019-ben indítottuk útjára a hiánypótló Virányi Sándor Regionális Magánének Találkozót, melyet azóta minden évben megrendezünk (a pandémia alatt online formában tartottuk meg), és amely egyre nagyobb érdeklődésre számot tartó, rangos rendezvénné nőtte ki magát, ezzel igazán nagy mértékben emelve zeneiskolánk rangját.

A következő táblázat az előző négy év versenyeredményeinek számát mutatja.

Tanév	Művészeti ág	Helyi eredmény	Megyei eredmény	Regionális eredmény	Országos eredmény	Nemzetközi eredmény	Összesen (db)
2022/23	zene	5	1	46	2		54
	tánc	2	-	16	8	-	26
	grafika	50	8	32	17	0	107
2023/24	zene	7	23	19	5	11	65
	tánc	18	8	11	16	-	53
	grafika	56		26	64	-	146
2024/25	zene	-	25	26	7	2	60
	tánc	-	-	17	20	-	37
	grafika	44	4	23	67		138
2025/26	zene	-	5	35	10	5	55
	tánc	-	-	4	18	-	22
	grafika	51	1	-	32	-	84

2. táblázat Az utóbbi négy tanév versenyeredményei

Tárgyi feltételek

A Bartók Béla Alapfokú Művészeti Iskola főépülete a Perczel u. 48. szám alatt található, közvetlenül a Perczel kert mellett, gyönyörű környezetben. A korábban járásbírósi, majd iskolaépületet a város 2014 első felében alakította át mintegy 37 millió forintból zeneiskolává, négy évvel később kicserélték a nyílászárókat, és megtörtént a külső hőszigetelés, valamint a padlástér szigetelése is. Ez utóbbi a szigetelési technika miatt nem használható, egy részének bedeszkázása azonban kiváló helyet nyújthatna hangszerek biztonságos tárolására. Hét évvel ezelőtt az alagsor szigetelésével és festésével, valamint az udvar és az épület melletti parkoló térkövezésével befejeződött az épület felújítása: kulturált, tiszta környezetben fogadhatjuk a tanulókat és a szülőket. A felújítás óta néhány probléma jelentkezett. A bejárati ajtó zárgondjai, a kapucsengő működési nehézségei, valamint a külső szigetelés madarak általi kikezdettsége nehézséget okoz, ezekre a gondokra hosszú távú és jó megoldást kellene találni. Emellett az épületen belül a tűzgátló ajtók sem működnek szabályosan, számos alkalommal jeleztük, és többször volt kísérlet a megoldás megtalálására, mind ez idáig sikertelenül.

Az épületben az emeleten hét tanterem, a kisebb koncertekre, értekezletekre és kamarazenei próbákra, valamint versenyfelkészítésre fenntartott kamaraterem, végül a titkárság

és a tagintézmény-igazgatói iroda található. A földszinten kap helyet a tanári, négy tanterem és a Tényi Zoltán hangversenyterem, mely a felújításkor hangszigetelt álmennyezetet kapott, így olyankor is nyugodtan tartható koncert, amikor az emeleten oktatás zajlik. Az alagsor ad otthont az ütőhangszeres oktatásnak, a fuvola- és szintetizátoroktatásnak, valamint a bonyhádi néptánc tagozatnak. Az épülethez tartozik egy kis udvar is, amely több mint negyven éves, hatalmas hársfájával árnyékos és hangulatos környezetet teremt szabadtéri koncertekhez, de órák közti szünetekben a tanulók is szívesen töltik ott az idejüket.

A moderntáncoktatás a székhely épületében, a Fáy lakótelepen működik két közepes méretű táncteremben. Alapvetően kielégíti a táncoktatás igényeit, bár nagyobb csoportlétszámnál nagyon kell vigyázniuk egymásra a tanulóknak, nehogy baleset történjen. A Martha Graham teremben már jó néhány évvel ezelőtt fel lett újítva a padlózat, a Lábán Rudolf teremben erre a tavalyi esztendőig várni kellett, de szerencsére most már itt is izületkímélő és nem balesetveszélyes a terep.

A grafikaoktatás szintén a székhelyen zajlik két emeleti tanteremben. A grafika tanárok munkáját laptop, projektor és nyomtató segíti, valamint nagyon jó, hogy a grafikaeszközöket is el tudják helyezni szekrényekben, egy helyen. Ez megkönnyíti mind az oktatók, mind a tanulók munkáját. Az általános iskolai oktatási helyszín jó merítési lehetőség a tanulókból a tanároknak, a grafika tanszak létszáma nagyjából egyforma évről évre. Az általános iskolán belül megszervezett oktatás könnyítést jelent mind a szülőknek, mind a gyermeknek, ezért is indítottunk egy előképzős zeneismereti csoportot a Széchenyi iskolában. Az idei tanévben azonban nem jött össze a minimális hat fő, de később, amennyiben igény mutatkozik rá és módunk lesz a megszervezésére, újból szeretnénk indítani ilyen csoportot.

A kakasdi gyermekek korai zenei képzését szintén segítjük azzal, hogy szolfézs előképző csoportot tartunk a kakasdi általános iskolában, valamint két zenetanárunk – a gyermekek és szüleik segítésére – szintén Kakasdon tartja meg néhány gyermek óráját. A kakasdi néptáncoktatás is a kistelepülésen zajlik: a kakasdi Faluház csodaszép épületének színpadán. Egy tanéven keresztül a kakasdi néptánc órák egy részét a Bezerédj iskolában tartottuk a faluház programjaival való ütközés miatt, de szerencsére egy ideje nincs már akadálya az ott megszervezett néptánc óráknak.

A zeneiskola hangszerparkja általában jónak mondható. A Hangszercsere Program sok tekintetben segítséget jelentett az állomány javításában, majd ennek a programnak a lezárulta

után is amikor szükség volt új hangszerekre, kellékekre (pl. tok, vonó, heveder), a tankerület mindig támogató és segítőkész volt, így minden diáknak tudtunk a neki megfelelő méretű és jellegű hangszer kölcsönzését biztosítani. A billentyűs tanszak számára megfelelő mennyiségű zongorapad áll rendelkezésre, de a Tényi Zoltán terem Bösendorfer zongorájának cseréje időszerű lenne. A tankerület egyetértő szemlélete bizakodásra ad okot. Reméljük, hogy nemsokára a zeneiskola valóban kiemelkedően magas színvonalú zongoraoktatásához, az egyre nagyobb nevet szerző Virányi Sándor Regionális Magánének Találkozóhoz, az évente megrendezésre kerülő Lotz János Nyári Egyetem mesterkurzusához, valamint az egyéb, a hangversenyterembe szervezett programhoz méltó hangversenyzongorával tudjuk fogadni a fellépőket.

A táncművészeti tantermek általában jól felszereltek, a bonyhádi néptáncterembe néhány évvel ezelőtt vásárolt, nagy tükör, valamint az ahhoz felszerelt függöny kiváló szolgálatot tesz. A néptáncosok a néptánc egyesület számítógépéről és hangfaláról biztosítják a zenét az órákon, érdemes lenne iskolai eszközök beszerzése erre a célra. Moderntánc szakon a koreográfiákhoz tartozó jelmezek, ruhák beszerzése és varratása jár esetenként nehézségekkel, ezeket a szülők és az egyesület pénztárcája állja (egy szett ruhát szereztünk be tankerületi támogatással néhány éve), de a tankerület fizette nevezési díjak, táncszövetségi tagdíj és utazási költségek mellett ez nem jelenthet problémát.

A képző- és iparművészeti ág tantermei megfelelnek a jogszabályokban előírt igényeknek. Tanáraink rendszeresen használják a termek számítógépét, kivetítőtáblát, projektorát, mely öt éve lett nagyobb fényerejűre cserélve az egyik teremben. A speciális rajzi és grafikai eszközök beszerzése okoz gondot olykor, de mind tankerületi támogatással, technika rendeléssel, mind a kézműves vásárok bevételeiből, valamint szülői hozzájárulással el tudják látni a szakot.

Korábban nem volt elegendő informatikai eszköze a pedagógusainknak, de az utóbbi években a különböző pályázatoknak köszönhetően ez a gond megoldódott. Mindegyik tanárunknak, aki igényelte, lett notebookja.

Személyi feltételek

Jelenleg 30 pedagógus tanít az intézményünkben, a 3. táblázat tartalmazta formában. A táblázatban nem szerepel három teljes állású, tartósan távol levő pedagógus, csak a helyetteseik. Egyiküket teljes állású kolléga helyettesíti, másikat egy részmunkaidős és egy óraadó, a harmadikat pedig – részben – két óraadó.

Művészeti ág	A munkaviszony jellege	Létszám (fő)
Zeneművészeti ág	teljes állású	12
	részmunkaidős	2
	óraadó, megbízási szerződéssel	7
Táncművészeti ág	teljes állású	1
	részmunkaidős	2
	óraadó, megbízási szerződéssel	3
Képző-és iparművészeti ág	teljes állású	0
	részmunkaidős	3
	óraadó, megbízási szerződéssel	0
Összesen:	teljes állású	13
	részmunkaidős	7
	óraadó, megbízási szerződéssel	10

3. táblázat Az iskola tantestületének összetétele

A 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról rendelkezik a pedagógus minősítésekről. Fő munkaviszonyban dolgozó pedagógusaink közül tizenhárman Pedagógus II. fokozattal rendelkeznek, heten pedig Pedagógus I. fokozattal. Mindhárom tartósan távol lévő kolléga szintén Pedagógus I. fokozattal bír. A törvenymódosítás után már csak a Pedagógus I. fokozat megszerzése kötelező, a kollégák nem látnak valódi hasznot a magasabb minősítési kategóriába kerülésnek, nem várható jelentkezés a Pedagógus II. kategóriába.

A megújult továbbképzési rendszerben a köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény, a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény, valamint a pedagógus-továbbképzés rendszeréről szóló 419/2024 (XII.23.) Korm. rendelet alapján szervezzük meg második éve az ötvenötödik életévüket be nem töltött pedagógusok továbbképzését. Jelenleg a továbbképzési programban aktívan a továbbképzési rendszerben hat kolléga vesz részt, ketten

tartós távollét miatt nem kezdték meg az ötéves ciklust, négy pedagógus a megszerzett első diploma utáni védett szakaszban van, és nyolc tanárunknak életkora okán nincs továbbképzési kötelezettsége.

A 2024-25-ös tanévben intézményi tanfelügyeleten estünk át. Különösen jó értékelést kaptunk, csak néhány fejlesztendő területet jelölt meg a bizottság, melyekről intézkedési tervet készítettünk. Ennek megvalósítása folyamatban van. Többek között a honlap aktualizálása zajlik, ezt tagintézmény-igazgatóként én vettem a vállamra, egy fiatal kollégával együttműködésben. A környezettudatosság növelését célzó programokkal a tagintézményigazgató-helyettes dolgozott. Kevésbé sikeres eddig a vizsgarendszer pontos kidolgozása, valamint a versenyeredmények és programok folyamatos rögzítése és publikálása. Ennek okát a lentebb részletezett kommunikációs nehézségekben, valamint a tanári együttműködés esetlegességében látom.

A tanárokon túl segíti az iskola munkáját egy félállású nevelés-oktatást közvetlenül segítő munkatárs (iskolatitkár), az adminisztrációs feladatokból a tagintézmény-igazgató és a tagintézményigazgató-helyettes is kiveszi a részét, világos munkamegosztásban. Van egy félállású pedagógiai asszisztensünk (vonós hangszerkarbantartónk), akinek a munkája a korábbi ugyanilyen beosztású kollégához képest sokkal rendszeresebb, szakszerűbb és hatékonyabb, köszönhetően annak is, hogy a vele szemben támasztott, általam világosan megfogalmazott elvárásokhoz tartja magát, a vonós tanárokkal való kapcsolata közvetlen, szükséges és elégséges gyakoriságú, illetve a tanszak teljes rangú tagjaként van jelen az intézményben. Az alkalmazottak között van még egy teljes állású takarító, akinek a munkájával teljesen meg vagyunk elégedve, többször kaptunk visszajelzést külső emberektől, hogy az épületünk ragyog a tisztaságtól. Még két 75%-os részmunkaidős portásunk dolgozik a tagintézményben, ők váltásban osztják meg a munkaidőt.

Együttműködési háló

Egy iskola sosem zárt rendszert alkot, hanem szerteágazó kapcsolati hálóval rendelkezik. Az iskolába járó gyerekek szüleivel tanáraink folyamatosan tartják a kapcsolatot, a gyermekek fejlődéséről, iskolai haladásáról rendszeresen tájékoztatják őket. Emellett a

tanulók tágabb családi és ismerősi köre is megtapasztalhatja a gyermek fejlődését növendékhangversenyek, nyilvános táncvizsgák, illetve kiállítások látogatásával.

A tantestület tagjai – legerősebben az egyes művészeti ágakon belül, de néhány év óta azokon túl is – együttműködnek egymással. Nem csupán a versenyekre, hangversenyekre felkészítések vagy a tanári koncertek alkalmával, hanem informális helyzetekben is kommunikálnak egymással gyermekekről, problémás helyzetekről, de beszélgetnek iskolai történéseken túlmutató, magánéleti dolgokról is. Tagintézmény-igazgatóságom alatt az egyik legszembetűnőbb változás az, hogy a tantestület tagjai megismerték egymást, közeli barátságok szövődtek eltérő művészeti ágban dolgozó kollégák között is, a szakmai kapcsolatok, a közös programok száma megnőtt, sokkal összetartóbb közösséggé, csapattá lettünk az utóbbi években. Ezt eddig is és a továbbiakban is emberi szemlélettel, valamint csapatépítő programokkal kívánom fenntartani, erősíteni.

Iskolánk más művészetoktatási intézményekkel, illetve azok tanáraival is jó kapcsolatot ápol. A saját rendezésű versenyeinkre szívesen jönnek, azokon a hangulat mindig oldott, családias, annak ellenére, hogy a versenyek (főleg az énekverseny) mérete jelentős. Nem csupán versenyek alkalmával találkozunk más iskolák tantestületével, hanem ellátogatunk egymáshoz egy-egy koncertre, továbbképzésre (kurzus) vagy szakmai napra is. Mind zenei, mind moderntánc tanszakunk szoros kapcsolatot ápol egyetemi oktatókkal. Moderntáncosaink évenkénti váltásban táncgálákat szerveznek vagy mennek egy másik iskola gálájára. Idén a tánc világnapján Bonyhádon nyolc iskola táncsoportjai léptek fel.

A helyi általános iskolákkal és gimnáziumokkal is jó a kapcsolatunk, a Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium minden decemberben és januárban felkér egy adventi és egy újévi koncert megtartására, a ballagáson az ifjúsági fúvószenekarunk szokott fellépni, de ezen felül is vannak felkérések a vezetőség részéről, melyeknek mindig eleget teszünk. A Széchenyi iskola versmondó versenyének is otthont adtunk idén. Ezeket a kapcsolatokat folyamatosan ápoljuk, és továbbra is ezt tervezzük.

A városi művelődési ház kiállítás-megnyitóin rendszeresen szerepelnek növendékeink, tanáraink, és a művelődési ház ad otthont tanári koncertünknek, adventi hangversenyünknek, valamint a moderntáncosok évközi és tanév végi vizsgájának, illetve táncgáláinak is. A könyvtárban is többször fellépnek növendékeink, pl. könyvbemutatókon, kiállítás-megnyitókon, de rendszeres fellépői a Völgységi Könyvfesztiválnak is. Idén a fesztivál

huszonötödik jubileuma alkalmából rendezett kiállítás megnyitóján is zeneiskolás növendékeink fognak szerepelni. Rendezvényeinkre gyakorta meghívjuk a város és a tankerület vezetőit, civil partnereinket, valamint különböző médiumok képviselőit.

Az iskola működésének alapvető láncszeme az adminisztrációs rendszer. Iskolatitkárunk lelkiismeretes munkaerő, az iskolát magáénak tekinti, amit kiemelkedően fontosnak tartok. A székhelyen dolgozó kollégákkal is jól tudunk együtt dolgozni, mind az iskolatitkárokkal, mind az főigazgató-helyettesekkel és a főigazgatóval, emellett a kakasdi tagintézmény-igazgató is támogatja a működésünket.

Eddigi eredmények és további tervek, vállalások

„A vezetés felhatalmazás az alázastra.”
/egy Kossuth rádióban elhangzott beszélgetésből/

Az iskolának 2018-tól 2021-ig voltam tagintézményvezető-helyettese, 2021 óta pedig tagintézmény-vezető, illetve tagintézmény-igazgató vagyok. Vezetővé válásom legelejétől fontosnak tartottam, hogy tisztában legyek az alapfokú művészetoktatásra vonatkozó jogszabályokkal, tantervekkel, valamint azokkal a rendszerekkel (KRÉTA, KIR, e-Tanker, Poszeidon) és eljárásrendekkel, melyek meghatározóak az iskolarendszer szempontjából. A szabályok követését és betartását azért tartom alapvetőnek, mert ahhoz, hogy az igencsak méretees köznevelési rendszer jól és gördülékenyen tudjon működni, a rendszer valamennyi elemének együttműködő hozzáállására és munkájára szükség van. Az iskolavezetés: egy speciális csapatjátékban való alázaatos szerepvállalás.

Eddig is mindig arra törekedtem, hogy a felsőbb vezetés, illetve a fenntartó kéréseit maximálisan és legjobb tudásom szerint teljesítsem. Hibák mindenkinél becsúsznak, így természetesen nálam is előfordultak, ezekért minden esetben vállaltam és vállalom is a felelősséget, de törekszem arra, hogy lehetőleg alig akadjon ilyen. A KRÉTA-rendszerben kiválóan tájékozodom, már más intézmények vezetői is kértek tőlem segítséget, ha nem boldogultak; folyamatosan tájékozodom a frissítésekről, az új funkciókról, azokat az iskolához igazítom. A szigorú számadású nyomtatványokkal való munka kiemelt fontosságú, és mivel a

KRÉTA sok mindent nem tud (még) kezelni, úgy az iskola valamennyi törzslapjának generálását az egyes pedagógusokkal párban dolgozva én végzem el, hogy lehetőleg ne legyen hiba a dokumentumokban. Ennek az évnek kiemelt új feladata a digitális bizonyítványok lesznek, ez a rendszer még kiforratlan, folyamatban van hozzá a Poszeidon rendszer, illetve a KRÉTA fejlesztése, illetve frissítése, de ezt a feladatot is a lehető legnagyobb alaposággal kívánom elvégezni.

Az iskolánkra jellemző nagyfokú, mind a személyi állomány, mind a művészeti kínálat és az oktatási helyszínek terén jelenlevő diverzitás amellet, hogy színesebbé teszi az intézményt, negatívumokkal is együtt jár; megnehezíti többek között az információk áramlását. A főépületünkben (Perczel utca) dolgozó kollégák elérése egyszerűbb, míg a székhely épületében, illetve Kakasdon tanító pedagógusok tájékoztatása kevésbé egyszerű. Az öt évvel ezelőtti pályázatomban is foglalkoztam ezzel a kérdéssel, és azóta folyamatosan nagy gondot fordítok rá, hogy minden kolléga időben, megfelelő módon és mélységig értesüljön az őt érintő kérdésekről, információkról. Az információ jellegétől függően tömör és célratoró, vagy éppen hosszabb és részletekben menő e-maileket fogalmazok; sürgős esetekben, és ha a szóbeli kommunikáció elegendő, akkor telefonon keresem meg az adott kollégát, illetve felkeresem személyesen. A KRÉTA levelezőrendszere nálunk nem vált bevett gyakorlattá. Egyrészt ez még egy külön felület, amit a tanárok nemigen figyelnek, ráadásul plusz egy platform, ahova be kell lépni, amire rá kell nézni. Úgy vélem, hasznosabb, ha kevesebb és gördülékenyebb üzenetváltási felületet használunk. Az öt évvel korábbi helyzethez képest ezen a téren jelentős pozitív változás tapasztalható, de még mindig lehet hova fejlődni. A tanszakok vezetőinek kommunikációját kellene irányba terelni. Ez lehetne a következő évek feladata. Emellett fontos lenne tudatosítani a pedagógusokban, hogy az információáramlásnak kétirányúnak kell lennie. Ahhoz, hogy jó eredményt tudjunk elérni ezen a területen, mindenkinek bele kell fektetnie saját energiáit. Erről írtam fent a tanfelügyeleti intézkedési terv egyik fejlesztendő területe esetében.

Zenészként kihívás, és nagyon jó önfejlesztő lehetőség (volt) a más művészeti ágakon zajló oktatással való megismerkedés. A tantervek, követelmények áttekintése, az óralátogatások, a kollégákkal való beszélgetés, a szakkönyvek tanulmányozása, és általában az egyre több idő eltöltése az egyes művészeti ágak oktatásával segített átfogó képet kialakítani magamban a táncoktatás és a grafikaoktatás sajátosságairól. Mint ahogy minden területen így van az életben, itt is sok fejlődési irány van. Céлом, hogy évről évre egy-egy területet (pl. Berczik-technika, Graham-technika, egy-egy tájegység táncai, egy-egy grafikai alkotói

technika) kiválasszak, és azt jobban tanulmányozzam, hogy ezzel is még közelebb kerüljek a tanított anyagokhoz.

A tantestületünkbe tartozó kollégák között kiváló a viszony, de nálunk is vannak kisebb-nagyobb nézeteltérések. Különbözőek vagyunk, de mindegyikünk értékes tagja a közösségnek. Nem könnyű kérdés annak meghatározása, ki a jó tanár. A versenyeredmények fontos mutatói a színvonalnak, de egy művészeti iskolában mindenképpen mást is szem előtt kell tartani: a gyermekek érzelmi nevelése, sok esetben lelkének ápolása, a prioritások átadása is feladatunk. Ahogy a szakmai önéletrajzban is leírtam, a művészeti pályára történő felkészítésen túl lelkileg egészséges gyermekek nevelésében van kiemelt szerepe egy művészeti iskolának, ezért sem tartom elfogadhatónak, ha egy kolléga csupán egyfajta mércével mér.

Számomra a tantestületből mindenki egyformán fontos. Nem állítom, hogy egyenlően érzek irántuk, de ahhoz ragaszkodom, hogy egyenlő bánásmód illesse meg őket: senkivel nem teszek kivételt – sem pozitív, sem negatív irányban. Éppen ezért elvárom azt is, hogy ők is ugyanúgy ne tegyenek különbséget pedagógusi munkakörükhöz tartozó feladataik között. Az órák pontos megtartása, a fellépésekre, versenyekre, vizsgákra való felkészítés csak egy része a pedagógusi feladatkörnek. Az értekezleteken való részvétel, az iskola működéséhez szükséges vezetői kérések határidőre történő elkészítése, az e-napló precíz, az előírásoknak megfelelő kitöltése, a térítési díj beszédésével összefüggő, pedagógusra eső munka elvégzése, a kötelező továbbképzések elvégzése, a kötelező minősítési eljárásban való részvétel, és általában a tanév folyamán felmerülő teendők: mind olyan feladatok, melyeket el kell végezni. Azt elfogadom, hogy valaki nem szereti ezt a fajta munkát, de azt nem, ha sokadik kérésre sem végzi el. Az utóbbi évek során sikerült elérnem, hogy a pedagógusok komolyan vegyék a KRÉTA-rendszerben való dokumentálást, valamint a különféle egyéb dokumentációkat (törzslapok, törzslapelőlapok, bizonyítványok, vizsgajegyzőkönyvek helyes kitöltése), de még mindig tapasztalható ellenállás némelyük részéről, illetve bizonyos határidős kérésre késve reagálnak. Az én feladatom az lenne a következő időkben, hogy rávilágítsak arra, hogy ez nem fölösleges munka, hanem az átlátható, gördülékeny és visszakereshető működés alapja. Ahol lehetséges, könnyíték mindenkinek a munkáját, de vannak elmaradhatatlan elemei a dokumentációnak, amit nem lehet megkerülni. Ragaszkodom ahhoz is, hogy a hangszerek leltárját minden tanév végén ellenőrizzük: egyenként nézünk át minden egyes hangszert, azok meglétét, állapotát és dokumentációját. Ez eredményesnek bizonyult, felületességekre és hibákra derült fény.

Több mint négyszáz gyermek jár az iskolánkba. Céломul tűztem ki, hogy mindegyik növendéket valamilyen szinten megismerjem. A félévi meghallgatásokat és az év végi vizsgákat úgy kívántam megszervezni, hogy a lehető legtöbb gyermek vizsgáján ott lehessenek, de év közben az óralátogatásokon is figyelemmel kívántam kísérni a gyermekek, csoportok fejlődését. Ezen felül továbbra is konzultációkat is terveztem a tanárokkal a gyermekekről. Úgy érzem, sok eredményt értem el a vezetői éveim alatt. Igyekszem egyenként odafigyelni a gyerekekre. Ekkora létszámnál ez lehetetlen, de törekszem rá. A vizsgákat valóban úgy szervezzük meg, hogy a legtöbbször ott tudjanak lenni. Ez tökéletesen nem teljesíthető feladat, mert a háromhetes vizsgaidőszak szűk keretei nem teszik lehetővé, de ahova az egyik évben nem jutok el, ott próbálok a következő tanévben megjelenni.

Fontos vezetői célkitűzésem volt, hogy a különféle művészeti ágak között szorosabb kapcsolatot létesítsek. Ezekben is látványos előrelépések történtek. A kollégák ismerik egymást, baráti kapcsolatok szövődtek, közös programjaink vannak. A Bújj-bújj művészetoktatást népszerűsítő alkalmi minden tanszagnak megmutatkozási lehetőséget nyújtanak, grafika-zongora közös mesekoncerteket szervezünk rendszeresen, a grafika szakos növendékek alkotásaiból állandó kiállítást szerveztünk, másfél éve gyönyörű képeik díszítik a Perczel utcai épület falait. Az idei TÉR intézményi célt is ennek az elhatározásnak a szellemében választottam ki: a kollégák pontokat gyűjtöttek más kolléga által szervezett programokon való részvétellel, a kikötés annyi volt, hogy más művészeti ágban szervezett rendezvényt is meglátogassanak.

A zeneművészeti ágban is terveztem újításokat. A farsangi koncerten immáron mindenféle hangszeres növendék és néptáncos is szerephez jut, sőt a grafikások tervezte álarcokkal díszítettük fel a termet tavaly. A híres emberek jubileuma köré felépített koncertek is megvalósultak, ami szintén vállalásom volt: többek között volt Cziffra-hangverseny, Ligeti-hangverseny és a zeneiskolák körében talán példa nélküli Kurtág100-koncert is, de megszerveztük Szabó Gabriella kötetbemutató hangversenyét, Szentpéteri Gabriella zongoraművész és Szakács Zoltán négykezes koncertjét, Bösze Ádám rendhagyó énekóráját, meghívtam Ari-Bencses Anikó zeneszerzőt, hogy előtte mutassuk be két zongorakottáját. Az idei tanévben hangversenyt adtak nálunk a Pécsi Művészeti Szakgimnázium zongora szakos növendékei. Megmaradtak a hagyományokkal bíró koncertek is: térzene a zene világnapja alkalmából, adventi koncert, tanári koncert, Tényi-koncert, családi koncert, Hangszín- és ritmuskavalkád, vagy az országos Bach Mindenkinék Fesztivál keretében évente megszervezett

Bach Mindenkinnek Bonyhádon hangverseny. A jól bevált és nagy sikerű programokat meg kívánom tartani, de további, alkalmi jellegűek is tervben vannak. Az idei tanévben egy pécsi iskolában szerveztem rendhagyó énekórát egy kolléga segítségével, szintén Pécsről jönnek hozzánk egy általános iskolából pályorientációs napra. A pedagógusok egyéni kezdeményezéseire is mindig nyitott vagyok, így valósulhatott meg az előző tanévben a Bartók Fesztivál, ilyen a több éve rendszeresen megtartott Hangszín- és ritmuskavalkád, de ezek közé tartozik az idei tanév végére tervezett fúvószenekari és vokális tanszaki közös koncert is.

A helyzetelemzésben már szoltam az iskola kapcsolati hálójáról. Ezt is sikerült bővíteni az utóbbi években. A Pécsi Művészeti Szakgimnáziummal, a Pécsi Martyn Ferenc Művészeti Szabadiskolával és a pécsi Kodály Központtal is közelebbi kapcsolatba kerültünk. Terveim között szerepel a szabadiskolával való szorosabb együttműködés, hogy egyrészt az összművészeti szemlélethez közelebb jussunk, hiszen az egy teljesen másfajta gondolkodást jelent, de hasznosítható elemei vannak mindegyik művészeti ág számára. A Kodály Központ Hangszerszelídítő előadásait is nagyon élvezni szokták mind a növendékek, mind a pedagógusok (idáig három alkalommal voltunk), kiváló motiváló erővel bírnak az ilyen programok. Bízom benne, hogy a későbbiekben is látogathatjuk majd. Felvettem a kapcsolatot a Kecskeméti Kodály Zoltán Szakgimnáziummal, ahonnan három oktató fog eljönni hozzánk zongora és gordonka mesterkurzust tartani az őszi folyamán. Minden olyan alkalmat megragadok, amivel gazdagíthatjuk a pedagógusok módszertani repertoárját, amellyel erősítjük a tehetséggondozást, és amellyel motiváljuk a gyerekeket.

Öt évvel korábbi vállalásaim között volt a vonós tanszak fejlesztése. A hegedű szakon kevesebb már a lemorzsolódás, hegedű vonós kamaracsoport alakult. A cselló szakon tanító pedagógus kolléga mind szakmailag, mind emberileg kimagasló munkát végez. Újításait és szakmai fejlődési lehetőségeit támogatom. Rendszeresen jár kurzusokra, az ott tapasztaltakat jógyakorlatként átveszi a tanításban. Terveim között volt (és továbbra is van) egy vonószenekear létrehozása, mert ez nagy megtartó erőt jelentene a tanszagnak. Ennek első lépése megtörtént. Alakult egy csellózenekear, melynek a következő évi tantárgyfelosztásban órát is kívánok adni.

Az ütő szakos növendékek versenyeken való részvételét kívántam gyakoribbá tenni, ez is egy tervem volt, de sajnos nagyon kevés olyan ütőhangszeres találkozót találtunk, amin részt tudunk venni, ritkán is hirdetnek ilyet, amikor pedig igen, akkor azok túl távol vannak. Jelenleg az ütőtanárunk GYES-en van, helyettesítése nem megoldott, két óraadóval néhány ütőórát tudunk biztosítani, de később megpróbáljuk kiaknázni a lehetőségeket.

2023-ban nyugdíjba ment az egyik rézfúvó szakos pedagógusunk, helyette egy jelenleg még óraadó, de az iskolánkkal hosszú távra tervező, agilis kolléga került, aki átvette a sajnos egyre hanyatló ifjúsági zenekar vezetését. Három tanév alatt a fúvószenekar látványos fejlődésnek indult, ebben az új kolléga lelkiismeretes munkája mellett nagy szerepe van Selejto Jaroszlav Tanszakvezető Úrnak is, aki folyamatosan felügyeli és támogatja a zenekari munkát. Amennyiben lehetőség lesz rá, a karnagyunkat szeretném kinevezni, és a fúvószenekart újból régi nagyságára visszaemelni.

Vezetőként eddig is gondot fordítottam a szabályzatok, jogszabályok tanulmányozására, ezt továbbra is ugyanúgy folytatni kívánom. A jogszabályi, tankerületi, főigazgatói előírásoknak megfelelően kívánom végezni a munkámat, megszervezni az iskola munkarendjét. Mindemellett nem szeretném figyelmen kívül hagyni azt a tényt sem, hogy a jogszabályok túlsó végén emberek vannak.

Demokratikus vezetőnek tartom magam. Bizton állíthatom, hogy döntéseimben minden esetben konszenzusra törekszem, minden alkalmazotthoz jóindulattal, egyformán és igazságosan fordulok. Úgy gondolom, hogy egy iskola vezetése világosan felállított keretek, mégis rugalmas szabályok között a legműködőképesebb. Ezt a szemléletet kívánom továbbvinni.